

Forslag

til

Lov om ændringer i lov om mødrehjælpsinstitutioner.

Fremsat den 2. marts 1955 af *socialministeren*.

§ 1.

I lov nr. 119 af 15. marts 1939 om mødrehjælpsinstitutioner som ændret ved lov nr. 150 af 30. marts 1942 og lov nr. 112 af 23. marts 1948 foretages følgende ændringer:

Til § 1.

Til § 1, stk. 1, føjes som nyt pkt.: „Mødrehjælpsinstitutionerne medvirker endvidere i overensstemmelse med § 3, stk. 3, i lov om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v. til undersøgelse og afgørelse af, om betingelserne for afbrydelse af svangerskab foreligger. Mødrehjælpsinstitutionerne kan endvidere i det omfang, det skønnes fornødent, give oplysning om anvendelse af svangerskabsforebyggende metoder til kvinder, der henvender sig til institutionerne i anledning af svangerskab eller fødsel. Institutionerne kan derhos påtage sig opgaver af den i § 10 i lov om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v. omhandlede art (oplysningsarbejde overfor befolkningen om seksualhygiejne).“

I stk. 2, 2. pkt. ændres ordet „fællesråd“ til „tilsynsråd“.

Som nyt stk. 4 indføres: „I tilknytning til mødrehjælpsinstitutionerne kan der af disse med socialministerens godkendelse oprettes særlige hjem, hvor gravide kvinder, navnlig sådanne, der henvender sig til institutionerne med ønske om svangerskabsafbrydelse, kan indlægges til observation eller behandling, således at udgifterne herved afholdes efter reglerne i § 11, stk. 1. Mødrehjælpsinstitutionerne kan endvidere træffe aftale om indlæggelse af patienter på hjem med nævnte formål, oprettet af kommuner eller private, således at de med indlæggelsen forbundne

udgifter afholdes af vedkommende mødrehjælpsinstitution.“

Stk. 4 ændres til stk. 5. I samme stk. indføres i slutningen: „Endvidere kan institutionerne efter undersøgelse i det enkelte tilfælde yde hjælp til uddannelse m. v. af enlige mødre.“

Som nyt stk. 6 indføres: „Der kan af mødrehjælpsinstitutionerne ydes udlæg af forskud på underholdsbidrag fra det offentlige, jfr. forsorgslovens § 187, stk. 2.“

Til § 2.

Paragraffen affattes således:

„Såfremt en kvinde, der ønsker sit svangerskab afbrudt, henvender sig til mødrehjælpsinstitutionen herom, påhviler det denne at optage forhandlinger med hende på grundlag af de oplysninger, som institutionen efter et skøn i hvert enkelt tilfælde finder det fornødent at indhente. Institutionen skal søge at afholde den pågældende kvinde fra overilede skridt og give hende vejledning om den bistand og de hjælpemidler, som står til rådighed, såfremt svangerskabet gennemføres. Endvidere påhviler det institutionen i overensstemmelse med § 3, stk. 3, i lov om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v. at undersøge, om betingelserne for svangerskabsafbrydelse er til stede, hvorefter det i nærværende lovs § 6 A, stk. 1, omhandlede samråd træffer afgørelse herom.“

Til § 3.

I § 3 ændres ordene „§ 1, stk. 4“ til „§ 1, stk. 5“. Endvidere udgår ordene „ , udlæg af forskud på underholdsbidrag fra det offentlige“.

Til § 4.

I stk. 1 ændres ordet „fællesråd“ til „tilsynsråd“.

Til § 6.

I stk. 1 ændres ordet „fællesråd“ til „tilsynsråd“.

Som ny § 6 A indføjes:

„Stk. 1. Ved hver mødrehjælpsinstitution oprettes et eller om fornødent flere samråd, jfr. § 3, stk. 3, i lov om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v., bestående af institutionens leder eller en anden ved institutionen ansat person med tilsvarende uddannelse og 2 læger, hvoraf den ene så vidt muligt skal være speciallæge i psykiatri. Samrådenes medlemmer og de fornødne suppleanter for dem udpeges af socialministeren, de lægelige medlemmer og disses suppleanter efter indhentet udtalelse fra sundhedsstyrelsen og for højst 4 år ad gangen.

Stk. 2. Det påhviler samrådet i overensstemmelse med § 3, stk. 3, i lov om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v. at træffe bestemmelse om, hvorvidt betingelserne for svangerskabsafbrydelse foreligger. Bestemmelse om, at svangerskabsafbrydelse kan foretages, kan kun træffes, når der foreligger eenstemmighed herom i samrådet.

Stk. 3. Der oprettes et for hele landet fælles nævn til at følge samrådenes virksomhed og gennem rådgivning overfor disse at virke for en ensartet praksis i sager angående svangerskabsafbrydelse. Nævnet består af en leder af en mødrehjælpsinstitution eller en socialpraktiker med nøje kendskab til mødrehjælpsinstitutionernes arbejde og 2 læger, hvoraf den ene skal være speciallæge i psykiatri. Nævnets medlemmer og de fornødne suppleanter for dem udpeges af socialministeren for højst 4 år ad gangen, de lægelige medlemmer efter indhentet udtalelse fra sundhedsstyrelsen.“

Til § 7.

Som nyt pkt. indføjes: „Det samme gælder medlemmer af og eventuelt personale knyttet til de i § 6 A omhandlede samråd og nævn.“

Til § 9.

Efter „Mødrehjælpsinstitutionen“ indføjes: „og de i § 6 A nævnte samråd og

nævn“. I paragraffens slutning ændres „mødrehjælpsinstitutionen har“ til „foreligger“.

Til § 10.

„§ 3“ ændres til „§ 1, stk. 6“.

Til § 11.

I stk. 1 indføjes efter ordene „den enkelte mødrehjælpsinstitutions“: „og det eller de dertil knyttede samråds“.

I stk. 2 ændres „§ 1, stk. 4“ til „§ 1, stk. 5.“

I stk. 3 indføjes i slutningen: „herunder særlige rådighedsbeløb til løsningen af de i § 1, stk. 6 nævnte opgaver.“

I stk. 4 udgår ordene „og de fulde udgifter ved mulige tab ved udlæg af forskud på underholdsbidrag fra det offentlige“.

Som nyt stk. 5 indføjes:

„Udgifterne ved det i henhold til § 6 A, stk. 3, for hele landet oprettede fælles nævn samt ved det i henhold til § 12 oprettede tilsynsråd afholdes af statskassen ved bevilning på de årlige finanslove“.

„Stk. 5“ ændres til „Stk. 6“.

Stk. 6 ændres til stk. 7. I samme stk. indføjes efter „indsendes til“: „Mødrehjælpens tilsynsråd, jfr. § 12, og et eksemplar til“.

Til § 12.

Foran § 12 ændres „Mødrehjælpens fællesråd“: til „Mødrehjælpens tilsynsråd“.

§ 12 affattes således:

„Stk. 1. Der oprettes et tilsynsråd under forsæde af en af socialministeren udnævnt formand, for hvilket mødrehjælpsinstitutionerne een gang årlig aflægger beretning om deres virksomhed, og som derudover skal indkaldes til møde, når formanden eller socialministeren eller mindst en fjerdedel af medlemmerne ønsker et sådant afholdt.

Stk. 2. Rådet følger mødrehjælpens virksomhed, udtaler sig i spørgsmål af principiel natur, som forelægges det af socialministeren, og kan selv rejse spørgsmål til drøftelse og indgive forslag til ændringer af de gældende lovbestemmelser eller den praktiske udførelse af disse.

Stk. 3. Til rådet udpeger folketinget 4 medlemmer, der skal have sæde i folketinget. Endvidere udpeger socialministeren 3 medlemmer efter indstilling af henholdsvis Amtsrådsforeningen, Den danske Købstadsfore-

ning og Københavns kommunalbestyrelse, samt 1 medlem efter indstilling af Den almindelige danske Lægeforening og 4 medlemmer, der skal repræsentere henholdsvis indenrigsministeriet, justitsministeriet, socialministeriet og sundhedsstyrelsen.“

Til § 13.

Paragraffen udgår.

§ 2.

Stk. 1. Denne lov træder i kraft den 1. oktober 1955.

Stk. 2. Regeringen bemyndiges til ved kgl. anordning at sætte lov nr. 119 af

15. marts 1939 om mødrehjælpsinstitutioner som ændret ved lov nr. 150 af 30. marts 1942 og lov nr. 112 af 23. marts 1948 samt nærværende lov i kraft for Færøerne og Grønland med de lempelser, som de stedlige forhold måtte gøre nødvendige.

§ 3.

Socialministeren bemyndiges til at lade lov nr. 119 af 15. marts 1939 om mødrehjælpsinstitutioner optrykke og bekendtgøre med de ændringer og tilføjelser, som er en følge af lov nr. 150 af 30. marts 1942 og lov nr. 112 af 23. marts 1948 samt af nærværende lov.

Bemærkninger til lovforslaget.

Nærværende lovforslag tilsigter at gennemføre de ændringer i mødrehjælpsloven, der vil være nødvendige som følge af de i det samtidig hermed fremsatte forslag til lov om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v. indeholdte bestemmelser, hvorefter det skal henlægges til særlige samråd ved mødrehjælpsinstitutionerne at tage stilling til, om der foreligger indikation for svangerskabsafbrydelse.

I „Betænkning angående ændring af svangerskabslovgivningen m. v.“ afgivet af den af justitsministeriet i 1950 nedsatte kommission er der i afsnit XI givet et udkast til en ny mødrehjælpslov. Kommissionens lovudkast indeholder foruden de ovennævnte, med svangerskabslovgivningen sammenhængende ændringer, en række andre nye bestemmelser om mødrehjælpsinstitutionernes økonomi og administration, hvorefter bl. a. institutionernes udgifter skal afholdes fuldt ud af statskassen, medens staten og kommunerne efter den gældende lov afholder hver halvdelen af udgifterne. Spørgsmålet om statskassens fulde overtagelse af disse udgifter hænger imidlertid sammen med skattereformen, og da denne endnu ikke er gennemført, har regeringen fundet det rettest på nærværende tidspunkt kun at stille forslag om de ændringer i institutionernes organisationsforhold m. v., der er en nødvendig følge af ændringen i svangerskabslovgivningen.

For så vidt angår de i svangerskabskommissionens betænkning indeholdte forslag om udvidelse af de muligheder, som mødrehjælpsinstitutionerne har for at yde bistand inden for rammerne af de opgaver, der er henlagt til dem, agter socialministeriet at søge tilslutning fra bevillingsmyndighederne til forøgede bevillinger til institutionerne i det

omfang, det findes påkrævet. Som eksempel på de af kommissionen i denne henseende stillede forslag kan nævnes en forøgelse af det i mødrehjælpslovens § 1, stk. 4, omhandlede rådighedsbeløb til direkte økonomisk støtte til vanskeligt stillede gravide, ydelse af uddannelseshjælp til enlige mødre, jfr. bemærkningerne til § 1, samt udvidelse af tilskuddene til de i mødrehjælpslovens § 3 omhandlede opgaver.

Man henviser iøvrigt til bemærkningerne til de enkelte bestemmelser samt til bemærkningerne til forslag til lov om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v.

ad § 1.

Til institutionernes opgaver er i overensstemmelse med § 3, stk. 3, i forslag til lov om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v. føjet medvirken til at tage stilling til, om der foreligger indikation for svangerskabsafbrydelse. Endvidere er der i samme stykke indføjet en udtrykkelig bestemmelse om, at mødrehjælpsinstitutionerne — som det også hidtil er sket uden særlig bestemmelse derom i loven — kan give kvinder, der henvender sig i anledning af svangerskab eller fødsel, fornøden vejledning om svangerskabsforebyggende metoder.

På grundlag af det i svangerskabskommissionens betænkning afsnit VI stillede forslag er der endvidere i § 1, stk. 1 indføjet en bestemmelse, der giver mulighed for også at optage den i § 10 i forslaget til lov om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v. omhandlede seksualoplysning til befolkningen i almindelighed. Dette vil kræve en særlig beslutning fra bestyrelsen, og den fornødne bevilling hertil må på sædvanlig måde forinden søges hos de bevillende myndigheder gennem socialministeriet.

Ændringen i stk. 2 er af redaktionel karakter, jfr. bemærkningerne ad §§ 12 og 13.

Som nyt stk. 4 er indføjet en bestemmelse, der muliggør oprettelse af de i § 3 i forslaget til svangerskabsloven og bemærkningerne dertil omtalte særlige observations- og behandlingshjem, hvor kvinder, der henvender sig til mødrehjælpen angående svangerskabsafbrydelse, kan indlægges. Oprettelsen foreslås betinget af godkendelse fra socialministeren, således at udgifterne, såfremt hjemmet oprettes af mødrehjælpen selv, kan afholdes på dennes budget, d. v. s. med halvdelen af statskassen og halvdelen af vedkommende kommuner. Det er naturligvis en forudsætning, at der forinden en sådan godkendelse indhentes tilslutning fra de bevilgende myndigheder til afholdelse af de med etableringen og driften forbundne udgifter.

I det tidligere stk. 4, nu stk. 5, er indføjet en bestemmelse om, at mødrehjælpsinstitutionerne efter undersøgelse i det enkelte tilfælde skal kunne yde uddannelseshjælp til enlige mødre. En sådan hjælp er siden 1951 blevet ydet gennem mødrehjælpsinstitutionerne med støtte bl. a. af tipsmidlerne, der har stillet følgende beløb til rådighed:

1951—52	1952—53	1953—54	1954—55
20 000	20 000	35 000	40 000

Der har imidlertid vist sig at være en stærk efterspørgsel efter denne hjælp, således at de ydede beløb kun har kunnet dække en brøkdel af behovet. Såvel svangerskabskommissionens betænkning som den af kvindeorganisationerne i 1953 afgivne betænkning om „Den enlige Moder“ går derfor stærkt ind for en udvidelse af denne støtte gennem mødrehjælpsinstitutionerne. Da man må være enig i, at en udvidelse af denne hjælp er af meget væsentlig betydning, idet mødrene derigennem kan blive i stand til at klare for sig selv og deres børn, og en sådan udvidelse ikke vil kunne ske indenfor tipsmidlernes rammer, foreslås det, at der skabes hjemmel i mødrehjælpsloven til at yde en sådan hjælp af beløb, der ligesom hjælpen til spædbørnstøj og rådighedsbeløbet til direkte økonomisk støtte skal bevilges på de årlige finanslove.

Af redaktionelle grunde er bestemmelsen om, at institutionerne kan yde udlæg af forskud på underholdsbidrag fra det offentlige indføjet i § 1 som nyt stk. 6, idet disse udgifter iflg. § 11 refunderes fuldt ud af det offentlige efter samme regler som udgifterne efter §§ 1 og 2. Den pågældende bestemmelse findes i den nugældende lovs § 3, der isørigt omhandler de opgaver, som mødrehjælpsinstitutionerne kan optage i det omfang, den enkelte institutions økonomi tillader det, og som i henhold til lovens

§ 11, stk. 4, skal afholdes af institutionens private midler, i visse tilfælde dog med refusion af halvdelen af udgifterne fra det offentlige. Man har i praksis fortolket loven således, at der til ydelse af udlæg af forskud på underholdsbidrag kunne anvises institutionerne de fornødne rådighedsbeløb, men da der er rejst tvivl om denne fortolkning, har man fundet det rettest at indføje en udtrykkelig hjemmel hertil i lovens § 11, stk. 3, idet institutionerne ikke er i besiddelse af den fornødne private kapital til at finansiere denne opgave.

ad § 2.

Denne bestemmelse er formuleret i overensstemmelse med § 3 i forslaget til ny svangerskabslov, hvorefter det som hovedregel skal påhvile mødrehjælpsinstitutionernes samråd at tage stilling til, om der foreligger indikation for svangerskabsafbrydelse.

ad § 3.

Der henvises til bemærkningerne ad § 1, stk. 6.

ad §§ 4 og 6.

Ændringerne er af redaktionel karakter, jfr. bemærkningerne ad §§ 12 og 13.

ad § 6 A.

Heri er optaget de af svangerskabskommissionen foreslåede bestemmelser om oprettelse af samråd ved de enkelte mødrehjælpsinstitutioner og af et centralt nævn, som skal føre tilsyn med samrådernes virksomhed og virke for en ensartet praksis i disse sager.

ad §§ 7, 9 og 10.

Ændringerne er af redaktionel karakter.

ad § 11.

Ændringerne i stk. 1 er en følge af oprettelsen af de i forslagets § 6 A omhandlede samråd, jfr. bemærkningerne til denne bestemmelse.

Vedrørende ændringerne i stk. 3 og 4 henvises til bemærkningerne ad § 1, stk. 6.

Som nyt stk. 5 er indføjet en bestemmelse om, at udgifterne ved det for hele landet oprettede fælles nævn og ved mødrehjælpens tilsynsråd afholdes af statskassen, ligesom hidtil udgifterne til mødrehjælps fællesråd efter den gældende lovs § 13, stk. 5.

ad §§ 12 og 13.

I svangerskabskommissionens betænkning er der stillet forslag om oprettelse af et fælles tilsynsråd for mødrehjælpsinstitutionerne, og som begrundelse herfor udtales følgende:

„Mødrehjælpens omfattende virksomhed, som den er fastlagt i nærværende lovudkast og i lovudkast om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v., vil gribe dybt ind i samfundslivet og ofte få afgørende betydning for det enkelte menneskes liv og skæbne. Selv den mest samvittighedsfuldt arbejdende statsinstitution vil trænge til nær og stærk forbindelse med repræsentanter for hele landets befolkning.

Ansvaret for udviklingen bør derfor efter kommissionens opfattelse ikke lægges alene på en statsinstitution, men der bør for denne være adgang til at rådføre sig med repræsentanter for landets folkevalgte forsamlinger, og der må for disse være adgang til at følge arbejdet og udviklingen og have hånd i hanke hermed. Dette vil muliggøres ved det foreslåede fælles tilsynsråd. Dette vil gennem de afholdte møder og med årlige beretninger få kontakt med mødrehjælpsinstitutionernes løbende arbejde og indsigt både i udviklingen af de sociale hjælpeforanstaltninger og samrådenes praksis i sager om svangerskabsafbrydelse.“

Da socialministeriet må være enigt i det af kommissionen anførte, har man på grundlag af svangerskabskommissionens udkast stillet forslag til en ny affattelse af § 12, idet man dog har foretaget visse ændringer bl. a. således, at det nærmere præciseres, hvorledes medlemmerne skal udpeges. Samtidig bortfalder det nuværende fællesråd, der bestod af institutionernes ledere og formændene for institutio-

nernes bestyrelse samt et antal af socialministeriet efter nærmere regler udpegede medlemmer.

I svangerskabskommissionens udkast til en ny mødrehjælpslov var der endvidere stillet forslag om oprettelse af et fælles sekretariat for mødrehjælpsinstitutionerne. Socialministeriet finder det imidlertid ikke absolut påkrævet straks ved gennemførelsen af nærværende lovændring at oprette et sådant fælles administrativt organ for mødrehjælpsinstitutionerne og vil derfor foretrække foreløbigt at bygge videre på en ordning svarende til den nuværende, hvorefter en særlig sagkyndig person, for tiden lederen af mødrehjælpen i København, som konsulent for fællesrådet virker som rådgivende mellemed mellem ministeriet og mødrehjælpsinstitutionerne i mere principielle spørgsmål. Københavnsinstitutionen vil endvidere ligesom hidtil kunne varetage visse fælles opgaver, f. eks. vedrørende statistik, adoption og uddannelseshjælp og i det hele søge at tilvejebringe ensartede retningslinier for institutionernes arbejde. Med en passende udbygning, bl. a. i form af lægekyndig assistance og den eventuelt iøvrigt nødvendige bistand skulle denne ordning efter ministeriets opfattelse kunne fortsættes i tilknytning til tilsynsrådet. I det lange løb må det dog forudses, at det bliver nødvendigt at gennemføre en fastere sekretariatsordning, og man må forbeholde sig at vende tilbage til dette spørgsmål.

**Den gældende lov
(nr. 119 af 15. marts 1939 som ændret ved
lov nr. 150 af 30. marts 1942 og lov
nr. 112 af 23. marts 1948).**

(Bestemmelser, der ophæves eller ændres ved forslaget, er trykt med kursiv).

Opgaver.

§ 1.

Stk. 1. Ved det offentliges foranstaltning oprettes mødrehjælpsinstitutioner, som har til formål at give svangre kvinder personlig, social og juridisk bistand, råd og vejledning med hensyn til deres svangerskab, derunder om den hjælp af økonomisk og lægelig art, der under svangerskabet og efter fødselen står til rådighed for dem selv eller til hjælp ved forsørgelse af det ventede barn. I forbindelse hermed bør der i fornødent omfang være adgang til at lade kvinder, der søger mødrehjælpsinstitutionerne, underkaste sig regelmæssig helbreds kontrol under og efter svangerskabet.

Stk. 2. Det påhviler mødrehjælpsinstitutionerne at organisere hjælp af hygiejnisk og social art; for enligstillede mødre bør der således være adgang til ophold — eventuelt i forbindelse med arbejdsydelse — før og efter fødselen på svangre- eller mødre- hjem eller hos private, og institutionerne skal i fornødent omfang kunne afholde de hermed forbundne udgifter. Institutionerne skal derhos efter vejledning fra mødrehjælps-

**Den gældende lov
med de i forslaget indeholdte ændringer.**

(Nye eller ændrede bestemmelser er trykt med kursiv).

Opgaver.

§ 1.

Stk. 1. Ved det offentliges foranstaltning oprettes mødrehjælpsinstitutioner, som har til formål at give svangre kvinder personlig, social og juridisk bistand, råd og vejledning med hensyn til deres svangerskab, derunder om den hjælp af økonomisk og lægelig art, der under svangerskabet og efter fødselen står til rådighed for dem selv eller til hjælp ved forsørgelse af det ventede barn. I forbindelse hermed bør der i fornødent omfang være adgang til at lade kvinder, der søger mødrehjælpsinstitutionerne, underkaste sig regelmæssig helbreds kontrol under og efter svangerskabet. *Mødrehjælpsinstitutionerne medvirker endvidere i overensstemmelse med § 3, stk. 3, i lov om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v. til undersøgelse og afgørelse af, om betingelserne for afbrydelse af svangerskab foreligger. Mødrehjælpsinstitutionerne kan endvidere i det omfang, det skønnes fornødent, give oplysning om anvendelse af svangerskabsforebyggende metoder til kvinder, der henvender sig til institutionerne i anledning af svangerskab eller fødsel. Institutionerne kan derhos påtage sig opgaver af den i § 10 i lov om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v. omhandlede art (oplysningsarbejde overfor befolkningen om seksualhygiejne).*

Stk. 2. Det påhviler mødrehjælpsinstitutionerne at organisere hjælp af hygiejnisk og social art; for enligstillede mødre bør der således være adgang til ophold — eventuelt i forbindelse med arbejdsydelse — før og efter fødselen på svangre- eller mødre- hjem eller hos private, og institutionerne skal i fornødent omfang kunne afholde de hermed forbundne udgifter. Institutionerne skal derhos efter vejledning fra mødrehjælps-

fællesråd, jfr. § 12, udfolde bestræbelser for, at der bliver givet almen oplysning om moderskabets betydning og om opgaver vedrørende moderskabet af pædagogisk og sundhedsmæssig art.

Stk. 3. Såfremt det til løsning af de foranævnte opgaver er nødvendigt at oprette svangre- og mødrehjem eller børnehjem, kan mødrehjælpsinstitutionerne med socialministerens billigelse oprette sådanne hjem i tilknytning til vedkommende institution, ligesom socialministeren kan give den enkelte institution pålæg i så henseende.

Stk. 4. Hvor forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet, kan mødrehjælpsinstitutionerne yde spædbørnstøj, ligesom institutionerne i ganske særlige tilfælde kan yde direkte økonomisk støtte til imødegåelse af den trang, der kan opstå under eller i tilknytning til en graviditet.

§ 2.

Stk. 1. Såfremt en *svanger* kvinde, der ønsker sit svangerskab afbrudt, af *egen drift* eller efter henvisning af det sociale udvalg eller af andre henvender sig til en mødrehjælpsinstitution, påhviler det denne at optage forhandlinger med hende på grundlag af de oplysninger, som institutionen efter et skøn i hvert enkelt tilfælde finder det fornødent at indhente. Under forhandlingerne skal institutionen dels søge at afholde

synsråd, jfr. § 12, udfolde bestræbelser for, at der bliver givet almen oplysning om moderskabets betydning og om opgaver vedrørende moderskabet af pædagogisk og sundhedsmæssig art.

Stk. 3. Uændret.

Stk. 4. *I tilknytning til mødrehjælpsinstitutionerne kan der af disse med socialministerens godkendelse oprettes særlige hjem, hvor gravide kvinder, navnlig sådanne, der henvender sig til institutionerne med ønske om svangerskabsafbrydelse, kan indlægges til observation eller behandling, således at udgifterne herved afholdes efter reglerne i § 11, stk. 1. Mødrehjælpsinstitutionerne kan endvidere træffe aftale om indlæggelse af patienter på hjem med nævnte formål, oprettet af kommuner eller private, således at de med indlæggelsen forbundne udgifter afholdes af vedkommende mødrehjælpsinstitution.*

Stk. 5. Hvor forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet, kan mødrehjælpsinstitutionerne yde spædbørnstøj, ligesom institutionerne i ganske særlige tilfælde kan yde direkte økonomisk støtte til imødegåelse af den trang, der kan opstå under eller i tilknytning til en graviditet. *Endvidere kan institutionerne efter undersøgelse i det enkelte tilfælde yde hjælp til uddannelse m. v. af enlige mødre.*

Stk. 6. *Der kan af mødrehjælpsinstitutionerne ydes udlæg af forskud på underholdsbidrag fra det offentlige, jfr. forsorgslovens § 187 stk. 2.*

§ 2.

Såfremt en kvinde, der ønsker sit svangerskab afbrudt, henvender sig til mødrehjælpsinstitutionen herom, påhviler det denne at optage forhandlinger med hende på grundlag af de oplysninger, som institutionen efter et skøn i hvert enkelt tilfælde finder det fornødent at indhente. Institutionen skal søge at afholde den pågældende kvinde fra overlede skridt og give hende vejledning om den bistand og de hjælpemidler, som står til

hende fra overilede skridt, dels give hende vejledning om den bistand og de hjælpemidler, der står til rådighed, såfremt hun gennemfører svangerskabet, samt fuld oplysning om farerne ved og de mulige følger af en svangerskabsafbrydelse, eventuelt tillige om de herom gældende straffebestemmelser.

Stk. 2. I de tilfælde, hvor det ifølge bestemmelserne i § 2 i lov nr. 163 af 18. maj 1937 om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. m. er nødvendigt, at der foreligger attestation om, at der er forhandlet med kvinden, for at svangerskabsafbrydelse kan finde sted, er institutionen efter forhandlingernes afslutning pligtig at attestere, at der er givet kvinden, eventuelt tillige indehaveren af forældremyndigheden eller værgeren, vejledning og fuld oplysning i overensstemmelse med reglerne i stk. 1.

§ 3.

Mødrehjælpsinstitutionerne kan, i det omfang den enkelte institutions økonomi tillader det, påtage sig opgaver, der tjener til at forbedre mødrenes stilling, således tilvejebringelse af en betryggende ordning vedrørende barselpleje og hushjælp under barselperioden, rekreationsophold efter fødselen, ydelse af hjælp til anskaffelse af sådant børnetøj, der ikke falder ind under § 1, stk. 4, og andet børneudstyr, udlæg af forskud på underholdsbidrag fra det offentlige eller andre opgaver, som udviklingen måtte føre med sig.

Organisation.

§ 4.

Stk. 1. Socialministeren afgør efter forhandling med mødrehjælpsens fællesråd, jfr. § 12, i hvilket omfang der skal forefindes mødrehjælpsinstitutioner samt disses beliggenhed og virkeområde.

Stk. 2. Varetagelsen af den enkelte institutions opgaver indenfor dens virkeområde kan i fornødent omfang ske gennem oprettelse af filialer og udsendelse af rejsende medhjælpere.

§ 5.

Stk. 1. Det amt, i hvilket der efter socialministerens bestemmelse skal oprettes en mødrehjælpsinstitution (for Københavns

rådighed, såfremt svangerskabet gennemføres. Endvidere påhviler det institutionen i overensstemmelse med § 3, stk. 3, i lov om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v. at undersøge, om betingelserne for svangerskabsafbrydelse er til stede, hvorefter det i nærværende lovs § 6 A, stk. 1, omhandlede samråd træffer afgørelse herom.

§ 3.

Mødrehjælpsinstitutionerne kan, i det omfang den enkelte institutions økonomi tillader det, påtage sig opgaver, der tjener til at forbedre mødrenes stilling, således tilvejebringelse af en betryggende ordning vedrørende barselpleje og hushjælp under barselperioden, rekreationsophold efter fødselen, ydelse af hjælp til anskaffelse af sådant børnetøj, der ikke falder ind under § 1, stk. 5, og andet børneudstyr eller andre opgaver, som udviklingen måtte føre med sig.

Organisation.

§ 4.

Stk. 1. Socialministeren afgør efter forhandling med mødrehjælpsens tilsynsråd, jfr. § 12, i hvilket omfang der skal forefindes mødrehjælpsinstitutioner samt disses beliggenhed og virkeområde.

Stk. 2. Uændret.

§ 5.

Uændret.

kommune magistratens 3. afdeling), tager efter forhandling med eventuelle andre amter indenfor institutionens virkeområde initiativet til dannelsen af en bestyrelse, der har til opgave at etablere mødrehjælpsinstitutionen og virke som dennes ledelse.

Stk. 2. Til bestyrelsen vælger amtsrådene og byrådene indenfor institutionens virkeområde hver 2 medlemmer, byrådet i den by, hvori institutionen er beliggende, 1 medlem; til bestyrelsen for mødrehjælpsinstitutionen i København vælger amtsrådene og byrådene indenfor institutionens virkeområde dog hver 1 medlem og Københavns kommunalbestyrelse 2 medlemmer. Såfremt der er dannet en forening med det formål økonomisk og på anden måde at støtte mødrehjælpsinstitutionens virksomhed, kan denne forening med socialministerens godkendelse vælge indtil 2 medlemmer til bestyrelsen. Såfremt der indenfor institutionens virkeområde findes private foreninger med interesse for institutionens arbejde, kan disse med socialministerens godkendelse repræsenteres med indtil 2 medlemmer i bestyrelsen. Det amt, indenfor hvilket mødrehjælpsinstitutionen er beliggende, udpeger en overlæge ved et af sygehusene i institutionens virkeområde til medlem af bestyrelsen. Det bør tilstræbes, at en del af bestyrelsens medlemmer er kvinder, og at et af medlemmerne er jurist.

Stk. 3. Angående sager vedrørende den sundhedsmæssige oplysningsvirksomhed skal bestyrelsen forhandle med amtslægen og en repræsentant for lægekredsforeningens (lægekredsforeningernes) hygiejneudvalg.

Stk. 4. Bestyrelsen vælger mellem sine medlemmer en formand og nedsætter et forretningsudvalg til at tage sig af institutionens daglige drift.

Stk. 5. For de allerede bestående mødrehjælpsinstitutioners vedkommende kan socialministeren foretage mindre afvigelser fra foranstående regler.

§ 6.

Stk. 1. Mødrehjælpsinstitutionens bestyrelse vælger en leder af institutionen. Valget godkendes af socialministeren efter forhandling med mødrehjælpsens *fællesråd*.

§ 6.

Stk. 1. Mødrehjælpsinstitutionens bestyrelse vælger en leder af institutionen. Valget godkendes af socialministeren efter forhandling med mødrehjælpsens *tilsynsråd*.

Stk. 2. Lederen skal være en kvinde, der har gennemgået et anerkendt kursus for socialhjælpere eller er i besiddelse af en dermed ligestillet uddannelse, og som ved praktisk arbejde på det sociale område har vist evner, der gør hende særlig egnet til leder af en mødrehjælpsinstitution.

Stk. 3. Til mødrehjælpsinstitutionen skal være knyttet en i gynækologi og obstetrik kyndig læge, såvidt muligt med tilknytning til den stedlige fødselsanstalt.

Stk. 4. Institutionens øvrige personale antages af bestyrelsen efter indstilling af lederen. De af personalet, der ikke udelukkende beskæftiger sig med kontorarbejde, skal have gennemgået et anerkendt kursus for socialhjælpere eller være i besiddelse af en dermed ligestillet uddannelse.

Stk. 5. Lederen af et til en mødrehjælpsinstitution knyttet mødre- eller svangrehjem antages af institutionens bestyrelse og skal være uddannet sygeplejerske, der, såfremt hun er leder af et mødrehjem, tillige skal være i besiddelse af en særlig uddannelse i barnepleje.

Stk. 6. Socialministeren godkender efter forhandling med finansministeren lønninger og pensionsforhold for de til mødrehjælpsinstitutionerne knyttede personer.

§ 7.

Personalet ved mødrehjælpsinstitutionerne er under ansvar efter Borgerlig Straffelov § 263, jfr. § 275, forpligtet til at iagttage tavshed om de privatlivet tilhørende forhold, som de under udøvelse af deres gerning måtte erfare eller få formodning om, medmindre de ifølge lovgivningen er forpligtet til at udtale sig, eller medmindre de handler

Stk. 2—6. Uændret.

§ 6 A.

Stk. 1. Ved hver mødrehjælpsinstitution oprettes et eller om fornødent flere samråd, jfr. § 3, stk. 3, i lov om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v., bestående af institutionens leder eller en anden ved institutionen ansat person med tilsvarende uddannelse og 2 læger, hvoraf den ene så vidt muligt skal være speciallæge i psykiatri. Samrådenes medlemmer og de fornødne suppleanter for dem udpeges af socialministeren, de lægelige medlemmer og disses suppleanter efter indhentet udtalelse fra sundhedsstyrelsen og for højst 4 år ad gangen.

Stk. 2. Det påhviler samrådet i overensstemmelse med § 3, stk. 3, i lov om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v. at træffe bestemmelse om, hvorvidt betingelserne for svangerskabsafbrydelse foreligger. Bestemmelse om, at svangerskabsafbrydelse kan foretages, kan kun træffes, når der foreligger eenstemmighed herom i samrådet.

Stk. 3. Der oprettes et for hele landet fælles nævnet til at følge samrådenes virksomhed og gennem rådgivning overfor disse at virke for en ensartet praksis i sager angående svangerskabsafbrydelse. Nævnet består af en leder af en mødrehjælpsinstitution eller en socialpraktiker med nøje kendskab til mødrehjælpsinstitutionernes arbejde og 2 læger, hvoraf den ene skal være speciallæge i psykiatri. Nævnets medlemmer og de fornødne suppleanter for dem udpeges af socialministeren for højst 4 år ad gangen, de lægelige medlemmer efter indhentet udtalelse fra sundhedsstyrelsen.

§ 7.

Personalet ved mødrehjælpsinstitutionerne er under ansvar efter Borgerlig Straffelov § 263, jfr. § 275, forpligtet til at iagttage tavshed om de privatlivet tilhørende forhold, som de under udøvelse af deres gerning måtte erfare eller få formodning om, medmindre de ifølge lovgivningen er forpligtet til at udtale sig, eller medmindre de handler

i berettiget varetagelse af almen interesse eller af eget eller andres tarv.

§ 8.

Inden en mødrehjælpsinstitution påbegynder sit arbejde, skal den være godkendt af socialministeren. Bestyrelsens indstilling herom ledsages af oplysning om bestyrelsens sammensætning og om institutionens leder, personale og lokaleforhold samt om bestyrelsens planer med hensyn til tilrettelæggelsen af institutionens arbejde.

§ 9.

Mødrehjælpsinstitutionen er berettiget til at forhandle med offentlige myndigheder og institutioner af offentlig karakter, dels angående spørgsmål af mere almindelig karakter, dels angående enkelttilfælde, som *mødrehjælpsinstitutionen har* til behandling.

§ 10.

En mødrehjælpsinstitution, der overensstemmende med § 3 har foretaget udlæg af det underholdsbidrag, der ventes forskudsvis udbetalt af det offentlige, indtræder i den moderen i medfør af kap. XV i lov nr. 181 af 20. maj 1933 om offentlig forsorg tilkommende ret til at kræve bidraget forskudsvis udbetalt, dog aldrig for et beløb, der er større end det foretagne udlæg.

Økonomi.

§ 11.

Stk. 1. Udgifterne ved varetagelsen af den enkelte mødrehjælpsinstitutionens opgaver efter §§ 1 og 2 bæres med halvdelen af statskassen og halvdelen fordelt efter folketal af amtskommunerne og købstæderne indenfor mødrehjælpsinstitutionens virkeområde, dog således at folketallet i den by, i hvilken vedkommende mødrehjælpsinstitution er beliggende, regnes dobbelt.

Stk. 2. De årlige budgetter for de enkelte mødrehjælpsinstitutioner indsendes til socialministeriet til godkendelse for så vidt angår den del af udgifterne, der skal refun-

i berettiget varetagelse af almen interesse eller af eget eller andres tarv. *Det samme gælder medlemmer af og eventuelt personale knyttet til de i § 6 A omhandlede samråd og nævn.*

§ 8.

Uændret.

§ 9.

Mødrehjælpsinstitutionen og de i § 6 A nævnte samråd og nævn er berettiget til at forhandle med offentlige myndigheder og institutioner af offentlig karakter, dels angående spørgsmål af mere almindelig karakter dels angående enkelttilfælde, som *foreligger* til behandling.

§ 10.

Uændret bortset fra, at „§ 3“ er ændret til „§ 1, stk. 6.“

Økonomi.

§ 11.

Stk. 1. Udgifterne ved varetagelsen af den enkelte mødrehjælpsinstitutionens og *det eller de dertil knyttede samråds* opgaver efter §§ 1 og 2 bæres med halvdelen af statskassen og halvdelen fordelt efter folketal af amtskommunerne og købstæderne indenfor mødrehjælpsinstitutionens virkeområde, dog således at folketallet i den by, i hvilken vedkommende mødrehjælpsinstitution er beliggende, regnes dobbelt.

Stk. 2. De årlige budgetter for de enkelte mødrehjælpsinstitutioner indsendes til socialministeriet til godkendelse for så vidt angår den del af udgifterne, der skal refun-

deres af det offentlige, og til videre fornøden foranstaltning med hensyn til bevilling på de årlige finanslove af statskassens tilskud til institutionerne, herunder de årlige tilskud til de i § 1, stk. 4, nævnte opgaver.

Stk. 3. Efter regnskabsårets udløb revideres den enkelte institutions regnskab af en statsautoriseret revisor og indsendes inden 1. juli gennem vedkommende amt til socialministeriet. Dette beregner derefter udgifternes fordeling efter folketal mellem amtskommuner og købstæder (Københavns kommune) og meddeler amterne (Københavns magistrat) størrelsen af den udgift, der skal bæres af de enkelte amtskommuner og købstæder. Med finansministerens samtykke kan der af statskassen gives de enkelte institutioner forskud på deres tilskud fra det offentlige.

Stk. 4. Udgifterne ved varetagelsen af de opgaver, som en mødrehjælpsinstitution kan påtage sig efter § 3, afholdes af de indtægter, som fra privat side er stillet til institutionens rådighed, dog således, at halvdelen af institutionens udgifter ved ydelse af hjælp til anskaffelse af det i denne bestemmelse omhandlede børnetøj og andet børneudstyr samt ved ydelse af hushjælp under barselperioden og de faldte udgifter ved mulige tab ved udlæg af forskud på underholdsbidrag fra det offentlige refunderes institutionen efter reglerne i nærværende bestemmelses stk. 1.

Stk. 5. Socialministeren har den endelige afgørelse af, hvorvidt en i henhold til denne lov afholdt udgift berettiger til refusion fra det offentlige.

Stk. 6. Det påhviler mødrehjælpsinstitutionerne at udarbejde en årsberetning, hvoraf et eksemplar indsendes til socialministeriet.

Mødrehjælpens fællesråd.

§ 12.

Ved socialministerens foranstaltning oprettes et mødrehjælpens fællesråd, der skal være

deres af det offentlige, og til videre fornøden foranstaltning med hensyn til bevilling på de årlige finanslove af statskassens tilskud til institutionerne, herunder de årlige tilskud til de i § 1, stk. 5, nævnte opgaver.

Stk. 3. Efter regnskabsårets udløb revideres den enkelte institutions regnskab af en statsautoriseret revisor og indsendes inden 1. juli gennem vedkommende amt til socialministeriet. Dette beregner derefter udgifternes fordeling efter folketal mellem amtskommuner og købstæder (Københavns kommune) og meddeler amterne (Københavns magistrat) størrelsen af den udgift, der skal bæres af de enkelte amtskommuner og købstæder. Med finansministerens samtykke kan der af statskassen gives de enkelte institutioner forskud på deres tilskud fra det offentlige, herunder særlige rådighedsbeløb til løsningen af de i § 1, stk. 6, nævnte opgaver.

Stk. 4. Udgifterne ved varetagelsen af de opgaver, som en mødrehjælpsinstitution kan påtage sig efter § 3, afholdes af de indtægter, som fra privat side er stillet til institutionens rådighed, dog således, at halvdelen af institutionens udgifter ved ydelse af hjælp til anskaffelse af det i denne bestemmelse omhandlede børnetøj og andet børneudstyr samt ved ydelse af hushjælp under barselperioden refunderes institutionen efter reglerne i nærværende bestemmelses stk. 1.

Stk. 5. Udgifterne ved det i henhold til § 6 A., stk. 3, for hele landet oprettede fælles navn samt ved det i henhold til § 12 oprettede tilsynsråd afholdes af statskassen ved bevilling på de årlige finanslove.

Stk. 6. Enslydende med gældende lovs stk. 5.

Stk. 7. Det påhviler mødrehjælpsinstitutionerne at udarbejde en årsberetning, hvoraf et eksemplar indsendes til Mødrehjælpens tilsynsråd, jfr. § 12, og et eksemplar til socialministeriet.

Mødrehjælpens tilsynsråd.

§ 12.

Stk. 1. Der oprettes et tilsynsråd under forsende af en af socialministeren udnævnt for-

rådgivende for socialministeren med hensyn til gennemførelsen af denne lov. Fællesrådet skal følge udviklingen med henblik på mødrehjælpsarbejdet og i fornødent omfang vejlede de enkelte institutioner og overfor socialministeren fremsætte forslag til sådanne foranstaltninger, som udviklingen gør påkrævet. Fællesrådet skal give sin vejledning og støtte til det almindelige oplysningsarbejde vedrørende moderskabets betydning, opgave og pligter og vedrørende den sundhedsmæssige vejledning af befolkningen på det heromhandlede område.

§ 13.

Stk. 1. Formændene for mødrehjælpsinstitutionernes bestyrelse og institutionernes ledere er i kraft af deres stilling medlemmer af mødrehjælpsens fællesråd. Desuden udnævner socialministeren 2 medlemmer, repræsenterende henholdsvis socialministeriet og indenrigsministeriet (sundhedsstyrelsen), 2 kvindelige medlemmer, efter indstilling henholdsvis af Danske Kvinders Nationalråd og De samvirkende Fagforbund, 1 medlem efter indstilling fra Den almindelige danske Lægeforenings hygiejnekomite, 1 medlem efter indstilling af Købstadforeningen og 1 medlem efter indstilling af Amtsrådsforeningen.

Stk. 2. Socialministeren kan derudover udnævne indtil 2 særligt interesserede og sagkyndige personer til medlemmer af fællesrådet.

Stk. 3. Fællesrådet nedsætter et forretningsudvalg på højst 8 medlemmer. Dettens sammensætning godkendes af socialministeren, der ligeledes træffer bestemmelse om forretningsudvalgets beføjelser til at repræsentere fællesrådet.

Stk. 4. Socialministeriets repræsentant er formand for fællesrådet og dettens forretningsudvalg.

Stk. 5. Udgifterne ved fællesrådets virksomhed afholdes af statskassen ved bevilling på de årlige finanslove.

mand, for hvilket mødrehjælpsinstitutionerne een gang årlig aflægger beretning om deres virksomhed, og som derudover skal indkaldes til møde, når formanden eller socialministeren eller mindst en fjerdedel af medlemmerne ønsker et sådant afholdt.

Stk. 2. Rådet følger mødrehjælpsens virksomhed, udtaler sig i spørgsmål af principiel natur, som forelægges det af socialministeren, og kan selv rejse spørgsmål til drøftelse og indgive forslag til ændringer af de gældende lovbestemmelser eller den praktiske udførelse af disse.

Stk. 3. Til rådet udpeger folketinget 4 medlemmer, der skal have sæde i folketinget. Endvidere udpeger socialministeren 3 medlemmer efter indstilling af henholdsvis Amtsrådsforeningen, Den danske Købstadforening og Københavns kommunalbestyrelse, samt 1 medlem efter indstilling af Den almindelige danske Lægeforening og 4 medlemmer, der skal repræsentere henholdsvis indenrigsministeriet, justitsministeriet, socialministeriet og sundhedsstyrelsen.

*Ikrafttrædelsesbestemmelser.**Forslagets § 2.*

Stk. 1. Denne lov træder i kraft den 1. oktober 1955.

Stk. 2. Regeringen bemyndiges til ved kgl. anordning at sætte lov nr. 119 af 15. marts 1939 om mødrehjælpsinstitutioner som ændret ved lov nr. 150 af 30. marts 1942 og lov nr. 112 af 23. marts 1948 samt nærværende lov i kraft for Færøerne og Grønland med de lempelser, som de stedlige forhold måtte gøre nødvendige.

Forslagets § 3.

Socialministeren bemyndiges til at lade lov nr. 119 af 15. marts 1939 om mødrehjælpsinstitutioner optrykke og bekendtgøre med de ændringer og tilføjelser, som er en følge af lov nr. 150 af 30. marts 1942 og lov nr. 112 af 23. marts 1948 samt af nærværende lov.
